

عبدالله

٢٠٢٣

وزارت اقتصاد و امور مالی ایران
تیم مدیریت

دانشگاه تهران
دانشکده مدیریت

۱۳۸۱ / ۲ / ۲۰

عنوان :

شناسایی موانع توسعه صادرات سیمان شرکت سیمان فارس
و خوزستان به کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس

جهت اخذ :

درجه کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی
گرایش بازرگانی بین المللی

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر سید جوادین

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر محمد علی حقیقی

استاد ناظر :

جناب آقای دکتر داور ونوس

نگارش :

عباس ربانی

پروانه چاپ و توزیع
شماره ۲۵
۱۸۱۵
دکتر سید جوادین

تابستان ۱۳۸۰

۴۱۷۷۷

سپاس و قدردانی :

با حمد و سپاس از درگاه احدیت که به ما توان تحصیل ، پویایی و گام نهادن در راه علم را بخشید . تحقیق حاضر با استعانت از درگاه ایزد متعال و با همراهی و همکاری عزیزانی انجام پذیرفته است که بر خود لازم می دانم مراتب قدردانی و سپاس گذاری خود را از ایشان ابراز نمایم .

جناب آقای دکتر سید جوادین که مسئولیت راهنمایی اینجانب را در طول تحقیق به عهده داشته اند و در کلیه مراحل تهیه رساله این جانب را مورد لطف و عنایت خویش قرار داده اند و از هرگونه کمک و راهنمایی دریغ نورزیده اند موفقیت ایشان را در کلیه امور زندگی از درگاه ایزد منان مسئلت می نمایم .

جناب آقای دکتر حقیقی که به عنوان استاد مشاور در طی انجام این رساله زحمات فراوانی متحمل شده اند توفیق ایشان را از خداوند متعال خواهانم .

جناب آقای دکتر داوود ونوس که امر نظارت بر این تحقیق را عهده دار بوده اند ، توفیق و سربلندی ایشان را از خداوند مسئلت دارم .

همچنین از مدیران و همکاران محترم در شرکت سیمان فارس و خوزستان و کارخانجات تابعه خصوصا مجتمع صنعتی سیمان آبیگ که نهایت همکاری و همیاری را با بنده در کلیه مراحل رساله داشته اند تشکر و قدردانی می نمایم .

در پایان امیدوارم اساتید ارجمند و دوستان عزیز در نقایص این تحقیق به دیده اغماض بنگرند و با ارائه نظریات ارزنده خود موجبات ارتقاء سطح علمی این رساله را فراهم آورند .

تقدیم به پدر و مادر، دو ملکہ الہی زندگی

کہ بہ من درس صفا و یکرنگی آموختہ اند

فصل اول : کلیات

۱.....	مقدمه و کلیات تحقیق
۱.....	مسأله اصلی تحقیق
۲.....	تشریح و بیان موضوع
۲.....	ضرورت انجام تحقیق
۲.....	سابقه تحقیقات و مطالعات انجام گرفته
۳.....	فرضیه های تحقیق
۴.....	هدف از انجام تحقیق
۴.....	نتایج مورد انتظار
۴.....	روش تحقیق
۴.....	روش جمع آوری اطلاعات
۵.....	قلمرو تحقیق
۸.....	علت انتخاب موضوع
۸.....	مشکلات و محدودیتهای این پژوهش
۹.....	تعریف واژه ها و اصطلاحات بکار برده شده

فصل دوم : ادبیات تحقیق

قسمت اول : مباحث تئوریک

۱۲.....	تعریف بازاریابی
۱۷.....	انواع بازاریابی
۲۱.....	تحقیقات بازاریابی
۳۴.....	گامهای اصلی در تجزیه و تحلیل رقبا
۳۷.....	مراحل طراحی کانالهای توزیع
۴۰.....	بسته بندی

صفحه	عنوان
۴۶.....	استراتژیهای ورود به بازار بین المللی
۶۳.....	مفاهیم اساسی در برنامه ریزی و استراتژی بازاریابی صادراتی
۷۲.....	جنبه های مختلف یک طرح بازاریابی صادراتی
۸۱.....	مراحل اولیه بازاریابی صادراتی
۹۴.....	گسترش عملکرد کیفیت (QFD)
قسمت دوم: آشنایی با صنعت سیمان در جهان و ایران و چشم انداز صادراتی آن به کشورهای خلیج فارس	
۱۰۳.....	تعریف و تاریخچه صنعت سیمان در جهان
۱۰۴.....	تاریخچه پیدایش صنعت سیمان در ایران
۱۰۶.....	انواع سیمانهای تولیدی
۱۱۱.....	وضعیت سیمان در جهان
۱۲۰.....	وضعیت سیمان در قاره های مختلف جهان
۱۲۴.....	وضعیت سیمان در خاورمیانه و کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس
۱۲۵.....	عربستان سعودی
۱۲۷.....	کویت
۱۲۸.....	بحرین
۱۲۹.....	قطر
۱۳۰.....	وضعیت سیمان در ایران
۱۵۳.....	آشنایی با شرکت سیمان فارس و خوزستان
فصل سوم: روش تحقیق	
۱۵۳.....	نوع و روش تحقیق
۱۵۴.....	روش و ابزارهای گردآوری اطلاعات
۱۵۵.....	روایی ابزار تحقیق
۱۵۷.....	جامعه آماری مورد پژوهش

صفحه	عنوان
۱۵۷.....	روش نمونه گیری
۱۵۷.....	برآورد حجم نمونه
۱۵۸.....	زمینه های پژوهش
۱۵۹.....	نحوه جمع آوری داده ها
۱۵۹.....	روش تجزیه و تحلیل داده ها
فصل چهارم : تجزیه و تحلیل فرضیات آماری	
۱۶۴.....	نتایج توصیفی عناصر پژوهش
۱۹۴.....	آزمون فرضیات
فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات	
۲۰۳.....	خلاصه تحقیق
۲۰۴.....	نتایج
۲۰۷.....	پیشنهادات
۲۱۰.....	منابه و ماخذ
۲۱۲.....	ضمایم

فصل اول

کلیات

فصل اول :

- مقدمه و کلیات تحقیق
- مسأله اصلی تحقیق
- تشریح و بیان موضوع
- ضرورت انجام تحقیق
- سابقه تحقیقات و مطالعات انجام گرفته
- فرضیه های تحقیق
- هدف از انجام تحقیق
- نتایج مورد انتظار
- روش تحقیق
- روش جمع آوری اطلاعات
- قلمرو تحقیق
- علت انتخاب موضوع
- مشکلات و محدودیتهای این پژوهش
- تعریف واژه ها و اصطلاحات بکار برده شده

مقدمه :

بدون تردید صادرات موتور محرکه اقتصاد هر کشوری است . در کشورمان بدلیل وجود منابع سرشار نفتی و درآمدهای حاصل از آن ، اصل صادرات همواره حول محور نفت گردیده است . غفلت دست اندرکاران در سالهای گذشته نسبت به دیگر امکانات بالقوه در ایران کشور را به سمتی سوق داده که علیرغم داشتن مزایای نسبی بیشمار در امر تولید و صدور محصولات غیر نفتی خصوصاً در زمینه صنایع کانی غیر فلزی (از جمله سیمان) فاقد مکانیزم های مناسب جهت تطبیق ، معرفی و ارسال محصولات ایرانی به دیگر کشورها هستیم .

کشور ما علیرغم شرایط اقلیمی مناسب ، وجود ذخایر عظیم کانی ، انرژی و نیروی کار ارزان و موقعیت ترانزیتی عالی (قرار گرفتن در کنار جاده ابریشم و همجواری با کشورهای حوزه خلیج فارس و جمهوریهای تازه استقلال یافته) هنوز نتوانسته است به موقعیت و منزلتی که متناسب با توانمندیهایش می باشد برسد .

درآمد ارزی ایران در سالهای قبل از انقلاب اسلامی بالغ بر ۲۴ میلیارد دلار بوده است با احتساب جمعیت ۴۰ میلیونی کشور در آن زمان و مقایسه آن با جمعیت ۷۰ میلیونی کنونی از یک طرف و سقوط قیمت نفت ، کاهش درآمدهای ارزی و برابری نرخ دلار نسبت به دیگر ارزهای معتبر بین المللی این واقعیت تلخ آشکار می شود که قدرت مانور اقتصادی کشور به شدت کاهش یافته است .

لذا پرداختن به جایگزین هایی مناسب برای نفت خام که در سالهای اخیر مشهود بوده است امری ضروری می باشد .

مسأله اصلی تحقیق :

با توجه به مزیت نسبی کشورمان در تولید سیمان (قیمت تمام شده پایین تر) منابع اولیه فراوان و انرژی ارزانتر (و نزدیکی کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس)

از نظر اقتصادی و اجتماعی
برای کشور ایران

عنوان یکی از عمده ترین واردکنندگان سیمان ، ولی شاهد آن هستیم که سهم بازار ما و شرکت همواره کمتر از ۲۵٪ می باشد .

تشریح و بیان موضوع :

با توجه به اینکه کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس بعنوان یکی از عمده ترین واردکنندگان سیمان (سالانه حدود ۱۰ میلیون تن) می باشند ولی سهم ایران و به تبع آن شرکت سیمان فارس و خوزستان بعنوان بزرگترین تولیدکننده سیمان کشور (حدود ۵۰٪ تولید کشور) همواره کمتر از ۲۵٪ بوده است و این در حالی است که کشور ما به خاطر بهای تمام شده پایین تر و سایر مزیت‌های نسبی از جمله نزدیکی به بازار مصرف (کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس) توان آنرا دارد که سهم بازار خود را افزایش دهد بنابراین ضروری است تا موانع توسعه صادرات شناسایی و نسبت به رفع آنها اقدامات لازم صورت پذیرد .

ضرورت انجام تحقیق :

الگوی اقتصاد بدون ضرورت دستیابی به اقتصادی شکوفا که کالاهای غیر نفتی در آن نقش تعیین کننده داشته باشند یکی از ضروریات اقتصاد کنونی کشورمان میباشد. در این راستا صدور سیمان که کشورمان دارای مزیت نسبی در تولید و صدور آن میباشد می تواند نقش تعیین کننده ای داشته باشد بنابراین ضرورت دارد تا موانع توسعه صادرات آن شناسایی و نسبت به رفع آنها اقدامات لازم صورت گیرد .

سابقه تحقیقات و مطالعات انجام گرفته :

با توجه به پیگیریهای مداوم در وزارت صنایع ، وزارت بازرگانی ، شرکت فارس و خوزستان ، کتابخانه ها و ... تنها در سال ۱۳۷۴ پایان نامه ای تحت عنوان بررسی موانع توسعه و صادرات کلینکر (کالای در جریان ساخت سیمان که قبل از فرایند آسیاب و اضافه کردن افزودنیهای لازمه می باشد) یافت شد که با توجه به افزایش تولید سیمان کشور در سالهای اخیر و ورود رقبای جدید به این بازارها و تغییرات الگوی مصرف در

این کشورها ضروری است تا تحقیقات جدید با تمرکز برروی شرکت سیمان فارس خوزستان صورت پذیرد .

فرضیه های تحقیق :

عوامل زیاد در میزان صادرات سیمان مؤثر می باشد . به طور کلی از دیدگاه بازاریابی اصول اساسی برای موفقیت در بازاریابی صادراتی عبارتند از : محصول (PRODUCT) ، قیمت (PRICE) ، کانالهای توزیع (PLACE) ، توسعه فروش (PROMOTION) ، بسته بندی (PACKETTING) .

بنابراین در این تحقیق سعی شده است با توجه به عوامل فوق و تجربیات نگارنده در صنعت سیمان فرضیات زیر مورد آزمون قرار گیرد .

- ۱- استراتژی « تنوع محصول » با توسعه صادرات سیمان رابطه دارد .
- ۲- قیمت گذاری رقابتی با توسعه صادرات سیمان رابطه دارد .
- ۳- کیفیت یکنواخت سیمان با توسعه صادرات آن رابطه دارد .
- ۴- ایجاد نمایندگیهای فروش خارجی با توسعه صادرات سیمان رابطه دارد .
- ۵- بهبود بسته بندی سیمان با توسعه صادرات آن رابطه دارد .
- ۶- استفاده از تبلیغات برون مرزی با توسعه صادرات سیمان رابطه دارد .
- ۷- تداوم حضور در بازار با توسعه صادرات سیمان رابطه دارد .
- ۸- مطابقت کیفیت سیمان با نیازهای بازارهای خارجی با توسعه صادرات آن رابطه دارد .
- ۹- دانش بازاریابی صادرکنندگان با توسعه صادرات سیمان رابطه دارد .

اهداف اساسی از انجام تحقیق :

اهداف عمده این تحقیق عبارت است از ۱- بررسی وضعیت جاری صادرات سیمان شرکت فارس و خوزستان و مشکلاتی که با آن روبروست و ارائه راهکارهایی عملی در زمینه بهبود و یا حذف موانع و مشکلات شناسایی شده

۲- تعمیم نتایج حاصله از بررسی شرکت فارس و خوزستان به کل صنعت سیمان

کشور

نتایج مورد انتظار :

با توجه به مزیت نسبی کشورمان در توسعه و صدور سیمان و نزدیکی به بازارهای هدف (کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس) در این تحقیق انتظار می رود با بررسی فرضیات عنوان شده در ارتباط با شناسایی موانع به نتایج روشن و قابل لمس برسیم و براساس آن راهکارهایی برای توسعه سهم بازار ارائه دهیم .

روش تحقیق :

برای انجام این تحقیق از روش توصیفی - تحلیلی استفاده شده است . پژوهشگر از طریق گردآوری نظرات کارشناسان و جمع آوری اطلاعات دریافت شده از منابع مختلف و تجزیه و تحلیل آنها فرضیه های تحقیق را مورد بررسی قرار خواهد داد .

روش جمع آوری اطلاعات :

ابزارهای گوناگونی برای بدست آوردن داده ها مشاهده ، مصاحبه ، پرسشنامه ، مدارک و اسناد وجود دارد . هر یک از این ابزارها معایب و مزایایی دارند که هنگام استفاده از آنها باید مورد توجه قرار گیرند تا اعتبار پژوهش دچار خدشه نشود و از طرفی نقاط قوت ابزار تقویت گردد . هر پژوهشگر باید با توجه به ماهیت و فرضیه های طراحی شده یک یا چند ابزار را طراحی کرده و پس از کسب شرایط لازم در مورد اعتبار این ابزارها از آنها در جهت جمع آوری داده ها بهره جوید تا در نهایت از طریق پردازش و تحلیل این داده ها بتوان در مورد فرضیه ها قضاوت کرد .

اطلاعات این تحقیق از روشهای کتابخانه ای و میدانی جمع آوری شده اند. بهره گیری از این روشها به ترتیب زیر می باشد :

- ۱- مطالعات کتابخانه ای ، موردی و بررسی کلی موضوع از جنبه های تئوریک
- ۲- بهره گیری از اطلاعات موجود در شبکه جهانی اینترنت (Internet)
- ۳- مصاحبه با تولیدکنندگان و کارشناسان دست اندرکار در زمینه صادرات سیمان
- ۴- مراجعه به مراکز دولتی نظیر وزارت صنایع و شرکت فارس و خوزستان و کارخانجات تابعه
- ۵- بررسی آمار ، مدارک و مکاتبات موجود در این زمینه در وزارتخانه و سازمانهای ذیربط
- ۶- تهیه و ارسال پرسشنامه برای صاحبانظران ، جمع آوری ، طبقه بندی و تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصله (روش میدانی)

قلمرو تحقیق :

الف (قلمرو موضوعی

قلمرو موضوعی تحقیق بررسی و شناسایی موانع صادرات سیمان شرکت فارس و خوزستان می باشد که در مورد عوامل مؤثر بر صادرات سیمان تحقیق خواهد شد .

ب (قلمرو مکانی

در این تحقیق کارخانجات تولیدی سیمان شرکت فارس و خوزستان و همچنین شرکت بازرگانی فارس و خوزستان مورد توجه قرار گرفته اند . همچنین در این تحقیق سعی شده است از نظرات صاحبانظران صنعت سیمان نیز که تجربیات ارزشمند در صادرات سیمان داشته اند استفاده شود .

ج) قلمرو زمانی :

آمار و اطلاعات داخلی مورد استفاده در این تحقیق مربوط به دوره های زمانی ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۰ می شوند و آمار و اطلاعات خارجی به کارگرفته شده در این تحقیق نیز مربوط به دوره های زمانی ۲۰۰۰ - ۱۹۹۵ میلادی می باشد .

جامعه آماری :

جامعه آماری این تحقیق دست اندرکاران تولید و صدور سیمان شامل کارخانجات تولید و صادرکننده سیمان شرکت فارس و خوزستان می باشد .

نمونه آماری :

از جامعه آماری به روش نمونه برداری احتمالی اقدام به اخذ نمونه می کنیم . برای نمونه برداری احتمالی از روش نمونه برداری تصادفی طبقه بندی شده استفاده می شود .

روش های نمونه گیری :

از آنجایی که جامعه آماری شامل دست اندرکاران صادرات سیمان ، مدیران صادرات کارخانجات ، کارشناسان و صادرکنندگان سیمان می باشد می توان جامعه را به طبقه هایی با خصوصیات مختلف تقسیم کرد و از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای استفاده کرد .

روش های مورد نظر برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه ها :

در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه ها از روش آزمون نسبت موفقیت P استفاده شده است .